

LIITON
arkki

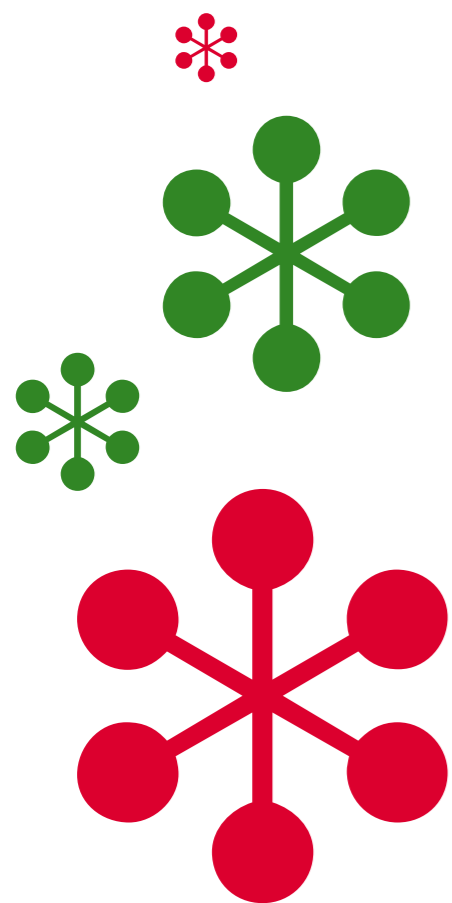
joulukuu 2013

**Vuokratyön
kahdet kasvot**

**Pöllölaakson
kaamos jatkuu**

**Tulevaisuus
on vahvojen
ammattilaisten**

**Journalismi
elää vahvana verkossa**

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Pääkirjoitus	3
Pöllölaakson kaamos jatkuu	4
Vuokratyön kahdet kasvot	5
Yle Tuotannon ja Designin hukat	9
Ruotsissa lehdet haastavat tv:n netissä	10
Journalismi elää vahvana verkossa	12
Mediaseminaarissa sanottua	13
Morsiamelle maajussi	14
Kansalaisaloitteen läpimeno ei ole tekijöiden etu	16
Tekijän oikeudet tekijänoikeuksiin	17
Työn arvosta ja neuvottelemisen vaikeudesta	18
Suomen Women in Film and TV -jaosto perusteilla	19
Pietari, ystävä junamatkan päässä	20
Vanhat Ketut 15 vuotta	22
Korjataan Ylen tiimikortin epäkohdat	23
TV-työssä tulevaisuus on vahvojen ammattilaisten	25
Freet rauhallisessa Tartossa	26
Kettukantaatti	28

Päätoimittaja: Ari-Pekka Sirviö
Toimitus: Pirjo Munck
Taitto: Leena Luotio
Kannen kuva: Seppo Sarkkinen
Paino: Edita, Helsinki
ISSN 1459-9651 (painettu)
ISSN 1459-966X (verkkolehti)

Toimituskunta:
Ari-Pekka Sirviö, pj.
Jari Aula
Antti Laakso
Linus Lång
Riikka Kaihovaara
Kirsi Mattila
Leena Mattila
Jukka-Pekka Nyrhinen
Kari Romppainen

Julkaisija:
Radio- ja televisiotoimittajien liitto ry
Uutiskatu 2, 00240 Helsinki
PL 76, 00024 Yleisradio
puh. (09) 1480 3382, 040 519 5344
rttl@yle.fi

Juttuehdotukset, kommentit ja muut viestit ovat tervetulleita. Lähetä juttusi sähköpostilla osoitteeseen pirjo.munck@yle.fi. Seuraava Arkki ilmestyy keväällä 2014.

Työntekijöitä kesätarjouksessa edullisesti!

JOS OLISIN TYÖNANTAJA ja haluaisin välttää veloitteeni työntekijöille, vaikkapa tulospalkkauksen, koulutuksen, työterveyshuollon, lomat, ruokaedun tai irtisanomissuojan, se olisi helpompaa kuin koskaan. Pikainen nettihaku kertoo, että vuokratyövoimaa on tarjolla runsain mitoin. Työvoimavuokrauksen suomalainen uranuurtaja Eilakaisla on saanut kilpailijoita pilvin pimein. Bisneksen täytyy siis olla kannattavaa.

Vuokratyöfirmat mainostavat itseään asiakkailleen ja työntekijöille muun muassa lauseilla "Tarvitsetko edullista työvoimaa? Kysy meiltä nyt kesätarjous!" tai "Vuokratyö on erinomainen alku työuralle: pääset töihin." Molemmat sloganit ovat työntekijän kannalta enemmän kuin epäilyttäviä. Jos vuokratyövoimaa välittävä yritys ottaa toiminnastaan voittoa ja pystyy silti tarjoamaan edullista työvoimaa, ei jää juuri muita vaihtoehtoja kuin että työntekijälle ei makseta työehtosopimusten mukaista palkkaa. Työntekijä jää silloin bisneksen maksu-mieheksi. Työntekijöiden kaupittelu kesätarjouksessa puolestaan kuulostaa lähes orjakaupalta. Lisäksi vain harva työntekijä pääsee vuokratyön kautta varsinaiseen työsuhteeseen. Vuokratyötä näytetään käytettävän lähinnä sen takia, että työnantajan ei tarvitse sitoutua työntekijään millään tavalla.

Vuokratyövoiman käyttö on ollut arkipäivää MTV:llä jo pari vuotta. Ylelle sitä ollaan vasta tuomassa. MTV:n luottamusmies **Kari Pyrhönen** kertoo toisaalla tässä lehdessä, millaisia kokemuksia yhtiössä on asiasta. Ylellä vuokratyöstä ei siis ole vielä kokemusta. Ylen strategiajohtaja **Gunilla Ohls** kertoo, että Yle hakee vuokratyövoimasta joustavuutta ja myös uutta osaamista, jos yhtiön sisäältä ei sitä satu löytymään.

Koska vuokratyöläisten tuloa journalistiselle alalle ei todennäköisesti voida estää, on vuokratyön tekemisen ehtoja yritettävä valvoa mahdollisimman tarkasti. Siinä Journalistiliitolla ja sen jäsenjärjestöillä on kova urakka. Toivotavasti sitä pystytään tekemään mahdollisimman yksissä tuumin työnantajan kanssa myös muuttuneessa mediamaailmassa.

ARI-PEKKA SIRVIÖ
ari-pekka.sirvio@yle.fi

puheenjohtajan palsta

KUVA Seppo Sarkkinen

Pöllölaakson kaamos jatkuu

MARRASKUU on taitumassa joulukuuksi, on kulunut kolme kuukautta siitä, kun työnantaja ilmoitti yt-neuvotteluiden alkamisesta. Neuvotteluiden päätteeksi 16 mottilaista sai lapun kouraansa. Eikä taival ole vielä edes loppu. Edelleen auki on kolmen työntekijän kohtalo. Joutuvatko kilometritehtaalte vai jatkavatko jonkun toisen työnantajan palveluksessa. Kuvitelkaapa tilanne omalle kohdalle, työnantaja irtisanoo ja ilmoittaa neuvottelevansa töiden ulkoistamisesta ja jo irtisanottujen siirtämisestä toisen työnantajan palvelukseen. Tilanne on varmasti ahdistava, teet töitä, mutta tulevaisuudesta ei ole tietoa. Olet jatkoajalla.

Huomenta Suomi (Husu) päättyy 13. joulukuuta, tai jatkuuhan se, mutta ei MTV:n tuottamana. Suomen ensimmäinen suora aamuohjelma päätettiin tuottaa Nouhau Productionilla. Osa katsojille tutuista naamoista katoaa ruudusta. Vanhaa Husua ei enää ole, tilalle tulee jotain uutta ja parempaa, on meille kerrottu. Aika näyttää, minkälainen uudistunut ohjelma on ja kuinka se otetaan vastaan. Journalisti sisälläni miettii, miten voidaan halvemmalla tehdä parempaa. Ja kun pessimismi pyrkii pintaan, huomaan epäileväni noudattavatko edes työehtosopimusta.

Mutta ulkoistamisella on myös toisenlaiset seuraukset, Nouhau Production ei osta aamuohjelmaa editoinutta, kuvannutta eikä muutakaan teknistä henkilökuntaa Blue-

Medialta. Yhtiö aloitti yt-neuvottelut 25.11. ja ne on ilmoitettu päättyväksi parin viikon kuluttua. Alle kymmentä ihmistä uhkaa irtisanominen. Edessä voi olla myös osa-aikaistuksia. Hekin ovat MOT:n jäseniä.

Yt-neuvotteluilla oli välillisiä vaikutuksia myös uutisissa työskenteleviin vuokratyöntekijöihin. Joillakin työt ovat loppuneet kokonaan ja joillakin muilla vähentyneet niin, ettei palkalla tule enää kunnolla toimeen. Puskaradiosta saamiemme tietojen mukaan rekrytointi uusien vuokratyöntekijöiden saamiseksi käy kuitenkin kiivaana esimerkiksi opiskelijoiden keskuudessa! Mihin tämä kaikki on johtamassa? Varmaa on, että edunvalvonnan saralla eivät työt ole ihan heti loppumassa.

MOT on uuden tilanteen edessä yhdistyksenä, syyskokouksessa kävi ensimmäisen kerran niin, ettemme meinanneet saada hallitusta kasaan. Onhan kulunut vuosi kieltämättä ollut todella hurja, kahdet tes-neuvottelut ja vuoden sisään kahdet yt-neuvottelut. Kyllä siinä heikompaa hirvittää ja kieltämättä hatustaan saa pitää kiinni. Muutoksen tuulet puhaltavat rajuina. Kaiken tuiverruksen keskellä on kuitenkin sanottava, että keskusteluyhteys työnantajaan on hyvä ja asioita voidaan puida avoimesti, mutta myös luottamuksellisesti.

Kyllä se aurinko paistaa pian Pöllölaaksoonkin.

*Hyvää joulua ja
parempaa uutta vuotta
toivottaen*

SARI KORPELA-VÄLISAARI
MTV:n Ohjelmatyöntekijät
MOT ry:n puheenjohtaja

WUOKRATA
TYÖN

KANDET KASVOT

Citywork, Vara-apu,
Extraajat, Alfamentor,
Adecco, Opteam, Barona,
Businesslike, Academic Work...
Lista on pitkä.

VUOKRATYÖN

KANDET KASVOT

TEKSTI: Ari-Pekka Sirviö PIIRROS: Sebastian Dahlström

Vuokratyövoimaa välittävät yritykset ovat tulleet Suomeen jäädäkseen. Perinteisesti ne ovat tarjonneet tilapäistä työvoimaa muun muassa kauppoihin, teollisuuteen, ravintoloihin ja toimistoihin, mutta viime vuosina vuokratyö on tullut myös media-alalle.

VUOKRATYÖYHTIÖT keuhuvat kilvan vuokratyötä nuorille hyväksi reitiksi työelämään. Useiden tutkimusten mukaan todellisuus on jotain aivan muuta kun vuokratyöfirmojen maalaama ruusuinen kuva. Helsingin yliopistossa väitelleen **Antti Tanskasen** mukaan vain seitsemän prosenttia vuokratyöläisistä päätyy lopulta vakituiseen työsuhteeseen yritykseen, johon heidät on vuokrattu. Vuokratyöyhtiöllä voi olla myös jopa puolen vuoden karenssi-aika, joka estää työntekijän siirtymisen asiakasyrityksen palvelukseen.

Pysyvän työpaikan sijasta vuokratyöntekijä joutuukin elämään epävarmuudessa ja tyytymään huonompiin työehtoihin kuin hänen suorassa työsuhteessa oleva kollegansa. Hän saa keskimäärin 25 prosenttia pienempää tuntipalkkaa kuin muut työntekijät. Hän ei pääse mukaan yrityksen tulospalkkajärjestelmään, koulutukseen tai työterveyshuoltoon. Hänellä ei ole ruokaetuja eikä hänelle kerry vuosilomia. Vuokratyöntekijällä ei ole myöskään minkäänlaista irtisanomissuojaa. Hän

joutuu silti sopeutumaan nöyrästi ja nopeasti erilaisiin työtehtäviin ja olosuhteisiin.

MTV:SSÄ SEKAVA TILANNE

MTV:SSÄ vuokratyöläiset ovat ahertaneet runsaan kahden vuoden ajan. MTV:n luottamusmies **Kari Pyrhönen** laskeskelee, että MTV:n uutisissa työskentelee kymmenisen vuokratyöläistä. Heille tarjottu työmäärä vastaa kuitenkin vain noin 5-6 henkilötyövuotta. Vuokratyöläiset tekevät MTV:ssä nettiä ja myös jonkin verran tv-uutisvuoroja.

MTV:ssä tilanne on sekava. Nouhau Professionals on MTV:ssä ainoa SJL:n työehtosopimuksen alaista työtä teettävä yhtiö, jonka kaikki osapuolet ovat tunnustaneet puhtaasti vuokratyö-yhtiöksi. Sen sijaan Valve ja Nouhau Productions tulkitsevat itse olevansa tuotantoyhtiöitä, eivätkä vuokratyötä tarjoavia yrityksiä, vaikka niiden työntekijät työskentelevät MTV:n tiloissa ja laitteilla sekä suoraan MTV:n työnjohton alla. Yli-

lättävää kyllä, Pyrhönen soisi, että kyseiset yhtiöt laskettaisiin vuokratyöyhtiöiksi. Silloin ne joutuisivat noudattamaan edes jotain työehtosopimusta. Nyt itsenäisten ulkopuolisten tuotantoyhtiöiden ei tarvitse toimia minkään TESin mukaan, jos niillä itsellään ei sellaista satu olemaan.

Pyrhöstä harmittaa, että vuokratyöläisten asian ajaminen on jäänyt viime aikoina yt-neuvottelujen jalkoihin. Hänen mukaansa vuokratyöläiset ovat vähään tyytyväistä väkeä, eikä kukaan ole valittanut työehdoistaan. He pakertavat töitään, kunhan niitä riittää.

– Professionalisia pitää ihmisistä ihan säällisesti huolta. Palkat maksetaan ja työterveyshuoltokin on. Eikä heitä kyykytetä niin, että he odottaisivat kotona tekstiviestikutsuja töihin. Työvuorja on ollut ja he ovat myös tienneet ne etukäteen.

MTV:n vuokratyöntekijät on saattanut hiljentää myös juuri käydyt yt-neuvottelut. Jos tilannetta tutkittaisiin tarkasti, saatettaisiin kuitenkin huomata, että vuokratyövoiman käytössä ei ole kaikkien kohdalla kyse ruuhkahuippujen tasaamisesta, vaan pysvästä työvoimatarpeesta.

– Mutta jos tässä tilanteessa, kun yt-neuvotteluja on käyty ja vakituista väkeä on vähennetty, lähtisimme ehdottamaan työsuhteiden vakinaistamista, niin työnantajan nauru kuuluisi naapuriin saakka, toteaa Pyrhönen lakonisesti.

Maikkarin yt:t koskettavat välillisesti myös vuokratyöläisiä. Joiltakin vuokratyöläisiltä työt loppuvat pelkällä yhtiön ilmoituksella, kun lopetettavista tai ulkoistettavista ohjelmista siirtyy työntekijöitä muuhun sisällöntuotantoon. Vuokratyöläisten kohdalla ei ole mitään mahdollisuuksia vaatia yt-neuvotteluja.

Erlaisista ehdoista huolimatta ruohonjuuritasolla MTV:ssä ei erotella vakinaisia ja vuokratyöläisiä.

– Meillä ei ole kahden kerroksen väkeä. Vakinaiset suhtautuvat vuokratyöntekijöihin hyvin, kehuu Pyrhönen.

YLELLÄ VUOKRATYÖ NOSTI METELIN

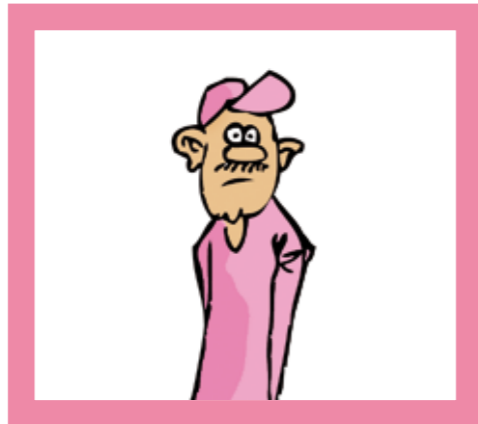
YLELLÄ vuokratyövoiman käyttö on vasta suunnitteluasteella. Suunnitelmat vuokratyöstä tuotannoissa lipsahdivat esiin puolivahingossa ja nostivat yhtiössä suuren kohun.

Academic Workin ilmoitus, jossa haettiin vuokratyöläisiä Ylelle, yllätti sekä työntekijät että osin myös yhtiön johdon. Asiassa otettiin aikalisä, jonka aikana käydään läpi kaikki tuotantojen määräaikaosuudet ja katsotaan, onko niissä perusteita vakinaistamisille.

– Ajoitus oli huono ja asia tuli esiin irrallaan laajemmasta yhteydestä eli kumppanuusstrategiasta. Asia sai liian paljon painoarvoa sekä aiheutti keskustelua ja epävarmuutta, toteaa Ylen strategiajohtaja **Gunilla Ohls**.

Ylen kumppanuusstrategia valmistuu maaliskuuhuhtikuun tienoilla. Siinä linjataan, millaisia ratkaisuja tulevaisuudessa käytetään ruuhkahuippujen tasaamiseen, sekä kuinka paljon yhtiö tuottaa itse ja kuinka paljon hankitaan talon ulkopuolelta.

– Suomen mediamarkkinat ovat pienet ja

Yleltä odotetaan jo rahoitusratkaisunkin takia, että se on mukana edistämässä av-alaa ja tukee myös Ylen ulkopuolisia medioita. Varsinkin tässä tilanteessa, kun muilla on tiukkaa, Ylen panostus sille puolelle on tärkeää, luonnehtii Ohls.

Kuinka Yle sitten huolehtii siitä, että myös vuokratyöfirmat noudattavat työehtosopimusta? Ohls muistuttaa, että Ylen on tietysti noudatettava lakia ja eettisiä ohjeita. Ylen HR-toiminnalle ja esimiehille on haaste, kuinka erityyppisiä työsuhteita pystytään ohjaamaan ja valvomaan rinnakkain. Ohls vakuuttaa, että Yle nostaa kysymykset pöydälle ja hakee hyviä toimintatapoja.

– Jo nyt joihinkin sopimuksiin on sisäänkirjoitettu eettiset ohjeet ja toimintatavat. Kehittämisen varaa on kuitenkin vielä. Asiasta on sovittava, ne on kirjoitettava auki ja niiden on oltava mukana kaikissa uusissa sopimuksissa. Myös alihankkijoiden on

toimittava laillisesti ja sopimusten mukaan, painottaa Ohls.

ENTÄ KUINKA PALJON Yle arvioi säästävänä vuokratyövoiman käytöllä? Gunilla Ohls pitää pitkän, hiljaisen tauon ja vastaa:

– Jossain määrin kokonaisuutena voi olla Ylelle edullisempaa, jos maksetaan työstä alihankkijalle eikä oteta määräaikaista. Mutta hinta ei ole aina ratkaiseva tekijä, vaan jokainen tapaus harkitaan tilannekohtaisesti. Joskus alihankkija voi myös maksaa työntekijälle kuukausipalkkaa paremminkin, jos kyseessä on erikoisosaaminen. Kirjo tulee olemaan varmasti nykyistä laajempi.

Yle hakee vuokratyövoimasta myös joustavuutta. Määräaikaista työsuhteista ei olla luopumassa, mutta Yle tarvitsee Ohlsin mukaan nykyistä laajemman paletin erilaisia työsuhteita erilaisiin tilanteisiin. Lisäksi Yle haluaa hakea puuttuvaa osaamista talon ulkopuolelta.

– Ylellä on esimerkiksi tavoitteena nostaa draamaa kansainväliselle tasolle. Siinä ei ole pahitteeksi, jos löytyy yhteistyökumppaneita, joilla on kontaktipintaa Suomen ulkopuolelkin, kuvailee Ohls.

Hän korostaa, että linjoja halutaan hakea yhdessä työntekijöiden kanssa.

– Pitää pystyä keskustelemaan ja kommunikoidaan selkeästi, mikä se paletti lopulta on. Hyvä ja ainoa tapa toimia on katsoa asioita tiiviissä yhteistyössä työntekijäjärjestöjen kanssa, lupaa Ohls.

LÄHTEET:

Nuoret ja työelämä 2012. Kyselytutkimus.

VMP Group 2012

Sikke Leinikki: Pelon ja toivon välissä - pätkätyöläisen urakerronta. Työelämäjulkaisu.

TJS Opintokeskus 2009

Antti Tanskanen: Huono-osaisia työntekijöitä?

Tutkimus vuokratyöntekijöiden työelämän

laadusta. Helsingin yliopisto 2012

Liisa Lähteenmäki: Keskusteluja vuokratyöstä.

Vuokratyön diskursiivinen rakentuminen

Suomessa. Turun yliopisto 2013

Antti Tanskanen: Vuokratyö työelämän ääri-

ilmiönä. Tutkielma vuokratyöstä ja tämän

päivän työelämästä.

Palkansaajien tutkimuslaitos 2008

YLE TUOTANNON JA DESIGNIN

HUKAT

YLE on valinnut johtamisensa tueksi hyviä toimintatapoja kuten Valmentava johtaminen. Valmentava johtaminen on asiantuntijaorganisaatioissa käytettävä johtamismalli, jossa keskeistä on yhtiön ydintehdävää – meillä ohjelmien ja nettisisältöjen tekemistä ja lähettämistä – toteuttavien asiantuntijoiden tietämyksen hyödyntäminen parhaalla mahdollisella tavalla. Luovissa Sisällöissä (LuSi) ohjelmityön asiantuntijoita ovat muun muassa toimittajat ja ohjaajat, tuottajat, genretuottajat, tuotantosuunnittelijat sekä tuotantokoordinaattorit. Yle Tuotannossa ja Designissa (YTD) näitä asiantuntijoita ovat muun muassa ääni-, kuva-, puku-, maski-, lavastus-, ja grafiikkasuunnittelijat sekä muut ohjelmityön ammattitehtävien osaajat.

Kuva: Hanna Koikkalainen

YTD:ssa valmentavan johtamisen lisäksi halutaan toimia Lean- ja Agile-mallien mukaisesti. Lean toiminnassa keskeistä on turhan työn (hukan) poistaminen. Agilen avainsanoja ovat vuorovaikutus, itseohjautuvuus, yhteistyö ja oppiminen. Yhteistä näille toimintamalleille on se, että ihmiset, riippumatta siitä missä kohtaa organisaatioita sijaitsevat, tekevät tulokset yhteistyössä.

Näitä hienoja suuntaviivoja kaikki varmaankin kannattavat? Mistä sitten johtuu, että esimerkiksi studiouudistusta suunniteltaessa aluksi kuunneltiin tuotannon varsinaisia asiantuntijoita eli tuotantotyötä tekeviä huippuammattilaisia, mutta kun studio hankintasuunnitelma yhtäkkiä vaihdettiin suppeampaan, kyseiset henkilöt hukattiin keskeisestä suunnitteluryhmästä? Nyt ollaan päätyvässä kapea-alaiseen, ohjelmityötä vaikeuttavaan vaihtoehtoon. On suunniteltu, että kun studioilla ei ole riittävän suurta kapasiteettia vaativien tuotantojen to-

teuttamiseen ajetaan ulkotuotantoauto U 10 studion kylkeen ja yhteydet studiolle rakennetaan. Nyt siellä majoilee yhtiön lippulaiva-musiikkituotannon, UMK:n, tallennuksissa vaatimaton HD-auto Motku ja sen vierellä radion ulkotuotantoauto. Kuulostaa resurssien hukkaamiselta, kun yhtä tuotantoa varten on sidottuna kolme tuotantovälinettä.

Entä mistä johtuu se, että Yle Tuotannossa on keskitytty kehittämään näennäiskevyitä tuotantosysteemeitä: Ketku, Motku ja tilapäisviritykset? Kun jäljellä on vain näitä tuotantovälineitä ja iso U10, joutuvat työntekijät käytännössä jokaista tuotantoa varten keräämään ja rakentamaan aina uuden tilapäisen järjestelmän. Tällainen tekeminen lisää häiriöitä, huonontaa laatua, aiheuttaa työturvallisuusriskejä, aiheuttaa hukkaa ja turhaa stressiä. Jos taas autoja vuokrataan jatkuvasti ulkoa ja niiden vuokraus kilpailutetaan viime tinkaasti, häviävät ammattilaisten suunnittelumahdollisuudet; ethän voi suunnitella kun et tiedä, millä välineellä tulet työn tekemään! Eivätkö tällaiset toimintatavat suuntaa työntekijöiden ammattitaidon nimenomaan turhan työn tekemiseen, hukkaan?

Perusteluna näennäiskevyiden viritelmien käyttämiselle olen kuullut sen, että tuottajat haluavat tehdä kevyesti, budjetit eivät mahdollista muunlaista tekemistä. Tästä seuraa jatkokysymys: onko LuSin ohjelmarahat jaettu niin, että on mahdollista tehdä sitä, mitä on päätetty tehdä? Onko esimerkiksi genretuottajilla riittävästi liikkumavaraa toteuttaa tehtyjä tuotantopäätöksiä järkevällä tavalla, ilman hukkaa? Onko YTD:n ja LuSin välillä oikeasti toimivaa keskustelu- ja suunnitteluyhteyttä? Miksi ei ole?

VASTAUKSIA ODOTELLEN

Päiluottamusmies Pike ja Tuotannon väki

pirkko.epstein@yle.fi

Ruotsissa lehdet haastavat tv:n netissä

Viime keväänä ruotsalainen Expressen-iltapäivälehti aloitti säännölliset tv-lähetykset netissä. Heti ensimmäisenä päivänä menivät lähetyssaikataulut uusiksi.

Oli maanantai 15. huhtikuuta ja Prime Time -ohjelman ensi-iltälähetykseen upouudesta tv-studiosta saatiin tietoja Bostonin maratonjuoksun aikana sattuneista räjähdyksistä. Vain muutama minuutti pommiteon jälkeen otettiin lähetykseen suoraa videokuvaa tapahtumapaikalta, todennäköisesti ensimmäisenä Ruotsissa.

Expressenin politiikan toimittaja **Niklas Svensson** oli juontamassa lähetystä ja muistelee dramaattisia vaiheita YLE:n Ison Pajan täydessä auditoriossa. Hän on Expressenin johtavia ruutukasvoja.

Svensson on tullut RTTL:n mediaseminaariin Helsinkiin kertomaan Expressenin uusimmasta aluevaltauksesta, netti-tv:stä. Prime Time tarjoaa neljä tuntia uutisia, viihdettä ja urheilua, neljänä päivänä viikossa.

Prime Timen studiolähetyksen lisäksi Svensson juontaa ohjelmaa Bar & Politik. Suorat lähetykset tehdään rennossa ravintolaympäristössä. Kysymyksiä maan johtaville poliitikoille otetaan niin yleisöltä paikan päällä kuin Twitterin kautta.

Netti-tv-sisällön nousevaa painoarvoa kuvaa hyvin se, että Bar & Politikissa ovat vieraileet kaikki Ruotsin puoluejohtajat.

KIVENKOVAA KILPAILUA

Ruotsissakin lehtitalot taistelevat alenevia myyntituloja vastaan. Tilaaajat kaikkoavat ja irtonumeromyynti laskee. Tulopuolta yritetään paikata netissä, ilmoitusmyynnillä ja maksumuureilla.

Viime aikoina ruotsalaiset iltapäivälehdet ovat vetäneet johtopäätöksen, että netti tarkoittaa yhä enevässä määrin liikkuvan kuvan ja suorien lähetyksen tuottamista. Expressenin jälkeen myös pahin kilpailija Aftonbladet on rakentanut oman tv-studion, josta lähetetään säännöllisesti tv-ohjelmia ilta-aikaan.

Tämän kehityksen myötä iltapäivälehdet kilpailevat, paitsi toistensa kanssa, myös perinteisten toimijoiden kuten SVT:n ja kaupallisen TV4:n kanssa. Svenssonin mielestä Expressen pystyy hyvinkin haastamaan tv-yhtiöt. Sen mahdollistaa uusi, entistä kevyempi ja halvempi tuotantotekniikka.

Expressen pyrkii olemaan "netin nopein" media. Svensson avaa, että palokunnalla on kolmen minuutin hälytysaika ja Expressen pyrkii samaan.

Toimitus käyttää live-lähetyksissä kentältä kevyitä matkapuhelinverkkoa hyödyntäviä lähetyksereppuja ja tv-kameroita, tai jopa älypuhelimia. Tätä Svensson vertaa perinteisen tv-tekniikkaan, jossa karrikoidusti ulkolähetykseen tarvitaan bussillinen tekniikkaa.

Niklas Svensson kertoo, että niin SVT:stä kuin TV4:stä on vierailtu Expressenin tv-studiossa, ja SVT on äsken hankkinut samanlaisia kevyitä lähetyksereppuja kuin Expressenillä on käytössä.

NETTI-TV-MAAILMA EI OLE VALMIS

Svenssonin esityksestä selviää, että Expressen tarjoaa monipuolista tv-sisältöä netissä. Mielenkiintoisia esimerkkejä on paljon.

Presidentti Barack Obaman Tukholman vierailun aikana Svensson teki 35 livehaastattelua yhden päivän sisällä.

Suoraa videokuvaa on näytetty maailman eri kolkista, niin pitkittyneen sisällissodan runtelimesta Somaliasta kuin kiinalaisesta yliopistosta, jossa ruotsalainen ministeri kritisoi kommunistihallintoa.

Selvää on myös se, että niin Expressen kuin Aftonbladet uskovat netti-tv:n tulevaisuuteen ja panostavat voimakkaasti siihen. Svenssonin edustamalla Expressenillä 25-30 ihmistä työskentelevät yksinomaan tv-sisältöjen parissa, mutta koko 300 henkilön toimitus tuottaa materiaalia netti-tv-lähetyksiin.

Silti kaupallisen median perimmäinen kysymys, eli toiminnan kannattavuus, on vielä auki. Niklas Svensson uskoo, että mainosrahat seuraavat yleisön perässä ja mainitsee, että vakuutusyhtiö Skandia sponsoroi hänen Politik & Bar -ohjelmansa. Tosin Svensson ei kerro esityksessään tarkkoja Expressenin netti-tv:n katsojalukuja.

Nähtäväksi siis jää, miten kehitys jatkuu. Tosin uudet ideat tulevat usein lännestä, joten ehkä Suomessakin nähdään vielä vastaavia avauksia.

Journalismi elää vahvana verkossa

LONG PLAYN päätoimittaja **Johanna Vehkool** oli RTTL:n mediaseminaarissa valoisaa kerrottavaa: journalismin laatu paranee ja journalisteja tarvitaan enemmän kuin koskaan. Verkko on pullollaan informaatiota, ja ihmisten on vaikea muodostaa kokonaiskuvaa siitä, mitä maailmassa oikein tapahtuu. Tähän tarvitaan journalisteja, heidän tehtävänsä on suodattaa faktat fiktiosta ja tehdä maailma ymmärrettävämmäksi.

Vehkoon optimistinen kuva journalismin tulevaisuudesta pohjautuu viiteen tärkeään havaintoon. Ensimmäinen niistä on kuraation ja faktojen tarkastuksen yleistyminen. Niistä on tulossa digijournalistin tärkeimmät ja parhaat työvälineet. Faktantarkistus elää nousukautta monissa suurissa mediamaissa ja ne tuovat mediakentälle myös uusia journalistisia yrityksiä, joista Vehkoo antoi seminaarissa muutamia esimerkkejä.

Yhdysvaltalainen Pulitzer-palkittu Politifact-sivusto (<http://www.politifact.com>) on erikoistunut tarkastamaan poliitikkojen väitteitä ja kyseenalaistamaan heidän faktojaan. Sivuston puolueettomuudesta kertoo Vehkoon mukaan muun muassa se, että sekä demokraatit että republikaanit moittivat sivustoa yhtä paljon.

Faktantarkastusta tarvitaan erityisesti sosiaalisessa mediassa liikkuvaa tietoa käsiteltäessä. Esimerkiksi BBC:llä on jo erillinen, 20-hengen osasto sosiaalisen median tietojen tarkastusta varten. Ensimmäisen sosiaalisen median uutistoimiston, irlantilaisen Storyful-yhtiön (<http://storyful.com/>) koko toiminta keskittyy faktantarkastukseen: toimittajat tarkastavat sosiaalisessa mediassa virtaavaa materiaalia ja tutkivat muun muas-

sa kriisialueilta tulleiden videoiden alkuperää ja aitoutta.

Faktantarkastajia tarvittaisiin Vehkoon mukaan kaikissa medioissa. Saksalaisessa Der Spiegel -lehdessä faktoja tarkistaa 70 korkeasti koulutettua asiantuntijaa. Tästä huolimatta lehdestä löytyi huomattava määrä virheitä. Kuinka paljon niitä löytyisikään suomalaisista sanomalehdissä, joissa erillistä faktojen tarkastusta ei harrasteta, vaan uskotaan että toimittajat tarkistavat faktat muun työnsä ohessa, Vehkoo pohtii.

Parhaiten pärjää se, jolla on oikeasti paras sisältö

Määrällä ei Vehkoon mukaan kannata kilpailla verkossa, koska siellä on jo niin valtavasti aineistoa. Parhaiten pärjää se, jolla on oikeasti *paras sisältö*, juttuja, joita muilla ei ole. Sitä ei saavuteta nopeudella tai määrällä vaan erikoistumalla omalla vahvuusalueellaan. Erikoistuminen on avainsana menestymiseen, ainakin mikäli Britannian suuria mediataloja on uskomisen.

– Kun kysyin pari vuotta sitten useilta suurlit britannialaisilta mediataloilta, millaista työvoimaa he tulevaisuudessa palkkaavat, kaikkialta vastattiin, että jatkossa palkkaamme vain erikoistoimittajia, Vehkoo kertoo.

Vehkoon mukaan on kummallista ja lyhytnäköistä, että suomalaiset tiedotusvälineet haluavat systemaattisesti päästä eroon erikoistoimittajista. Kun erikoistoimittaja lähtee talosta, hänen tilalleen palkataan aina

yleistoimittaja. Palkkaajilta jää huomaamatta, että yleistoimittajat on helppo korvata, lukijatkin osaavat sen jo tehdä.

Journalismin kannalta positiivista näköalaa vahvistaa myös se, että *ihmiset haluavat lukea myös näytöltä pitkiä ja perusteltuja juttuja*. Vehkoon mukaan verkon suosio on ollut yllätys kustantajille, ei lukijoilla. Tarjolla on entistä enemmän lukemiseen sopivia teknisiä laitteita ja sosiaalinen media lisää osaltaan journalismin kysyntää: ihmiset suosittelvat toisilleen kiinnostavia linkkejä ja tieto leviää nopeasti. Pitkiä, suomenkielisiä juttuja on netissä kuitenkin edelleen hyvin vähän tarjolla.

Uutta on myös *suorempi ja keskusteluvampi yleisösuhde*, joka mahdollistaa joukkoistamisen eli joukkoviisauden käytön työläissä journalistisissa prosesseissa. Esimerkiksi The Guardian -lehti käytti joukkoistamista selvittäessään kansanedustajien kulukuitteja yhdessä 20 000 lukijan kanssa. Helsingin Sanomien taloustoimittaja **Tuomo Pietiläinen** käytti joukkoistamista pankkiirien luvattomaan arvopaperikauppaan liittyvässä jutussa ja sai tällä metodilla tehdystä jutusta Tutkivien journalistien Lumilapio -palkinnon 2012. Joukkoistaminen vaatii kuitenkin uudenlaista avoimuutta ja toimitusprosessien avaamista ulkopuolisille, mikä on uutta suomalaisessa journalismissa.

Viides Vehkoon havainto koskee verkon valtavia mahdollisuuksia journalistisen kerronnan kehittämisessä. *Verkolle ominaisten kerrontatapojen kehitys on vasta alussa*. Verkko on mahdollisuuksia täynnä, eikä koskaan ole eletty yhtä jännittävää aikaa olla journalistina, Vehkoo hehkuttaa.

5) Verkolle ominaisten kerrontatapojen kehitys on vasta alussa.

Mediaseminaarissa sanottua:

Helsingin Sanomien päätoimittaja Riikka Venäläinen:

Kyllä, uskon sisältöön ja uskon myös siihen, että verkossa ihmiset on valmiita maksamaan laatusisällöstä... Meidän printtiliiketoiminta on edelleen erittäin kannattavaa, siitä ei ole kysymys, mutta se vähenee, koko ajan pienenee se osuus, vaikka on edelleen valtavan iso prosentuaalisesti, mutta pikkuhiljaa se digi-sieltä nousee.

Ylen strategiajohtaja Gunilla Ohls:

Olen huolissani journalismin tilasta Suomessa. Kuka maksaa journalistin palkan tulevaisuudessa, on varmasti kaikille sekä kaupallisille televisioyhtiöille kuin printtimediallekin se kysymys, jota päivittäin mietitään. Ylen rooli on täysin erilainen, ja ei ole varmaan koskaan ollut tilannetta, jolloin Ylen rooli ja muun median rooli Suomessa eroavat toisistaan niin paljon kuin tällä hetkellä. Ylen haasteena on olemassa olonsa oikeuden jokapäiväinen lunastaminen, ja tämä on tässä tilanteessa erittäin haasteellinen paikka.

Euroopan yleisradioyhtiöiden liiton EBU:n mediajohtaja Annika Nyberg-Frankenhaeuser:

Kaikkialla tämä ei ole niin yksinkertaista kuin täällä Suomessa, jossa yleisradioyhtiöllä ei ole rajoitteita verkossa. Näin ei ole suinkaan monessa Euroopan maassa, päinvastoin, rajoitteita on todella paljon.

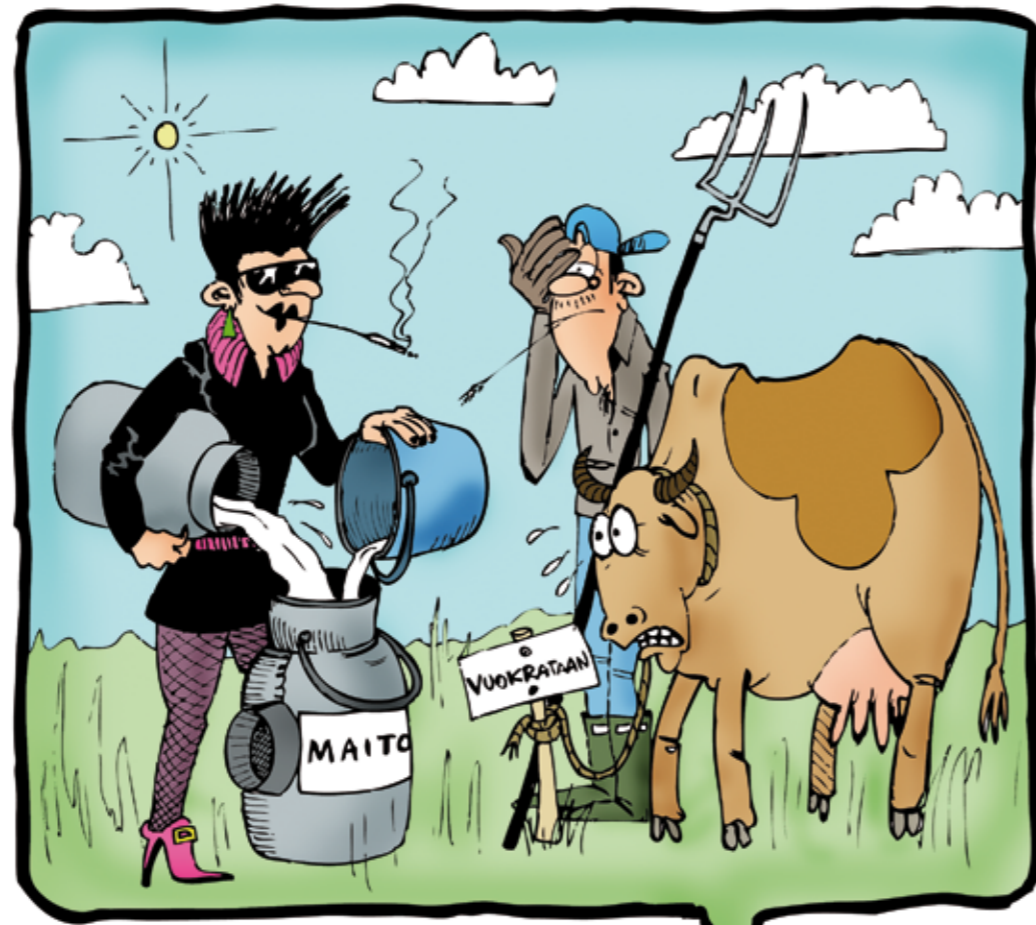
Pöhinä. Kumppanuus.

Kaksi muotisanaa, joita kuulee Ylen sisäisessä keskustelussa työntekijöistä johtajiin, käytäviltä auditorioihin. Pöhinälle voi ehkä vähän naureskella, mutta kumppanuudessa nähdään uhkia. Jos kumppanuusratkaisut näyttävät nurinkurisilta, vedotaan usein strategiaan. Mutta onko strategian vika, jos sitä sovelletaan kummallisesti? Näillä muutamilla esimerkeillä halua kysyä, olisiko marssijärjestyksen voinut mieltä huolellisemmin.

Aloitetaan vanhimmasta tapauksesta. 2000-luvun alkupuolella euroviisukarsinnat hoidettiin Tohlopin viihdetoimituksen ja tuotannon yhteistyönä. Tuloksena saatiin hyvän näköistä tv-ohjelmaa. Vuosien varrella sisältö kaipasi kuitenkin uudistusta. Luotiin uusi brändi, UMK. "Tuomme Euroviisut Tampereelta ihmisten ilmoille", oli hieman vapaasti tulkittuna viesti, joka jäi mieleen. Mutta mitä tapahtui? Itse lähetys oli ainakin tv:stä katsottuna todella ankea ja pimeä. Se söi imua sisällölliseltäkin hypetykseltä. Katsojaluvut olivat murto-osa edellisistä vuosista, ja suuri osa katsojista ei tiennyt kyseessä olevan euroviisukarsinnat. Rahaa oli tuotantotekniikkaan varattu kuulemma saman verran kuin aikaisemmin, mutta tv:n vaatimaan valaistukseen sitä ei käytetty.

TEKSTI Kari Romppainen PIIRROS: Sebastian Dahlström

Marsiamelle maajussi

Tai ei se ainakaan ruudusta välittynyt. Taisi mennä välikäsille se raha. "Uuden brändin läpilyönti vie aikansa," selitettiin. Samaan aikaan naapuri löi läpi Voice of Finlandin kertaheitolla. Kyllä katsoja tunnistaa hyvän tuotteen, vaikkei sitä osaisi analysoidakaan. Viime talvena jälki UMK:ssa oli jo vähän parempaa, mutta silti. Huomion vei kohusuudelman ja valovoimainen voittaja. Itse ohjelmaa kehuttiin vain omassa Intrassa. Ehkä kannataisi satsata tv-alan osaamiseen. Oppia voi ottaa vaikka Nenäpäivä -lähetyksestä. Kun muoto on kunnossa, saa sisältökin ansaitun huomionsa. Ja vähätkin resurssit voidaan käyttää tehokkaasti, kun on taito hyppysissä.

Joustoa ja tehokkuutta kaivataan. Silloin olisi kuitenkin syytä mieltä, kannattaako ylläpidon läsnäoloa ulkoistaa. Talon oma huolto tuntee järjestelmät ainakin toistaiseksi parhaiten ja kaluston rikkoutessa apu löytyy oman talon sisältä nopeasti ja joustavasti, yleensä tuotannon keskeyttäen. Hintakin on kohtuullinen verrattuna ulkoa ostettuun palveluun.

Voisin myös spekuloida uhkakuvalle, että joku tietty ylläpito siirtyy ulkopuolelle. Ainoat osaavat tekijät löytyvät Ylen sisältä. Ostaako

ulkopuolinen toimija nämä osaajat firmaansa, ja tilaako yhtiö entisten työntekijöidensä palvelua kalliilla ulkoa, jos se tukee strategiaa? Kuvauslaitteitakaan ei saa ostaa, vaikka ne maksaisivat itsensä takaisin parissa vuodessa. "Vuokrataan kumppaneilta, ei tule varastointikuluja". Kuka huutaisi, että keisarilla ei ole vaatteita?

Intrassa oli puhetta mahdollisesta tuotantotilojen vuokraamisesta ulkopuolisille, kun omaa tuotantoa ei ole tekeillä. Kuulostaa vaikealta yhtälöltä, hyvä, että selvitetään. Eihän Ylen tehtävänä ole omistaa kiinteistöjä, näinhän se kerrottiin. Onko Ylen tehtävänä sitten vuokrata niitä? Yhteistuotannot ovat ihan ok, onhan Yle mukana projekteissa. Mutta riskinä voi olla, että mopo karkaa käsistä ja studioita vuokrataan kaiken maailman kokkareihin ja ohjelmat tehdään sitten kun ehditään. Ei näin. Pelisäännöt selviksi, ettei visionäärit pääse mellastamaan.

Tuotantomme ammattilaisia arvostetaan maailmalla. Olympialaisten merkittävimpiä lähetyskoneita tehdään pääosin suomalaisvoimin. Hyvän suunnittelun ja yhteistyökyyvyn seurauksena syntyy briljantia tv-ohjelmaa. Ei puhuta ketterydestä ja keveydestä vaan ammattitaidosta ja osaamisesta. Kuitenkin eräitä toimijoita kuunnellessa tuntuu, että

OLIPA KERRAN ennen muinoin morsian, joka oli kuin olikin löytänyt oman maajussinsa pitkäkhön etsiskelyn jälkeen. Maajussi oli kirkon torppari, ja hänen päätuotteenaan oli kuuluisa luomumaito. No, tuohon aikaan ei tunnettu sanaa luomu, eikä edes biodynaaminen, mutta käyttäkäämme tuotteesta kuitenkin sanaa luomumaito. Morsian, joka ei alaa oikein tuntenut, mutta halusi tehdä vaikutuksen maajussiin, sai idean: "Jos me toisimme Ruotsista tuontimaitoa, sekoittaisimme sitä luomumaitoon, saisimme tuotantoon joustavuutta ja ketteryttä. Tuotanto kasvaisi ja meille jäisi parempi tuotto."

Maajussi oli epäileväinen, eihän maito maistuisi samalta. Morsian intti: "Emme voi pysyä paikallaan, tehkäämme vallankumous, joka johtai-

si myönteiseen kehitykseen. Minä en maitojen maussa eroa huomaa, ei siis asiakkaatkaan." Morsiamen pontevat puheet hellyttivät maajussin, ja suunnittelu aloitettiin.

Mutta puhe oli kulkeutunut lehmien korviin, ja ne alkoivat käyttäytyä levottomasti ja pitää kovaa meteliä. Samaan aikaan Ruotsista alettiin tarjota suomalaisille luomumaitoa. Kaikki tämä kulkeutui kirkkoneuvoston korviin. Pari kutsuttiin puhutteluun. Morsian alkoi esitelmöidä pontevasti ideastaan samoin argumentein, mutta neuvosto olikin leppymätön. "Ei missään tapauksessa", jyrähti kirkkoherra. "Luomumaitoon ei pidä sekoittaa tuontimaitoa. Meidän pitää laatia ensin pelisäännöt, jos valikoimaa lisätään." "Mutta jos kokeiltaisimme edes kuudella lehmällä.."

ohjelmatuotanto häiritsee kaiken maailman hype(höpö?)kuvioita.

Kumppanuuden pitäisi olla molempia hyödyttävää toimintaa, eikä sitä, että edetään ideologia edellä liput liehuen kuluista välttämättä. Järkeä käteen, esiin todelliset laskelmat siitä, kannattaisiko tehdä omin voimin. Ja esimiehiksi ja bookareiksi tulisi valita ihmisiä, joilla on vahva johtamansa alueen tuntemus; valobookkarilla valotietämystä, äänibookkarilla äänitietämystä.

Olisi virkistävää työntekijällekkin keskustella pomon kanssa, joka ymmärtää, mistä puhutaan. No, kyllähän heitä on, ei pidä yleistää liikaa. Tulostavoitteet sellaisiksi, jotka mahdollistavat taloudellisesti järkevän toiminnan. Oikeat ihmiset oikeassa paikassa, niin tälläkin strategialla saadaan hyvää jälkeä aikaan. Ja ehkä sitten kumppanuus nähtäisiin mahdollisuutena eikä kirosanana.

* * *

Lopuksi iltasatu lapsuuteni Pikku Kakkosen malliin lähestyvän joulun kunniaksi. Jos tarina sisältää dramaturgillisia epäloogisuuksia, älkää huoliko. Sehän on vain satua.

Mutta kirkkoherra pysyi jäämäkästi kannassaan.

Näin kavalat suunnitelmat keskeytettiin ja lehmätkin rauhoittuivat. Ja hyvä niin. Pitäjään oli kerankin saatu suurimmat mahdolliset vuosittaiset juhlat, mitä kuvitella saattaa. Yleensä nämä juhlat pidetään siellä isossa maalikylässä, mutta nyt oli linna remontissa. Olisihan se ollut tosi ikävä, jos lehmät olisivat lopettaneet maidon tuotannon juhlien alla. Vieraat olisivat jääneet ilman luomumaitoa. Sitten ei olisi kellään ollut kivaa.

Mitä tästä opimme? Emme varmaan yhtään mitään, mutta ehkä asiat voisivat olla huonomminkin.

Sen pituinen se.

KANSALAISSALOITTEEN LÄPIMENO EI OLE TEKIJÖIDEN ETU

JÄRKEÄ TEKIJÄNOIKEUSLAKIIN -kansalaisaloite jätettiin eduskunnalle 26.11. ja se tulee eduskunnan käsiteltäväksi ensi vuoden puolella. Kansalaisaloite on otettu tekijäjärjestöissä vastaan hyvin ristiriitaisin tuntein. Pääsyyinä kriittisyyteen ovat aloitteen sisältyvät, tekijän asemaa heikentävät muutosehdotukset tekijänoikeuslakiin. Lisäksi aloitetta markkinoitiin tekijäjärjestöjen mukaan puutteellisin ja harhaanjohtavin tiedoin, mikä saattoi johtaa osan allekirjoittajista harhaan.

Lyhyt ry:n puheenjohtaja **Lauri Kaira** on käsitellyt Gramex-lehden 3/2013 artikkelissa hyvin perusteellisesti lakialoitteen sisältöä ja vaikutuksia tekijöille. Hän on löytänyt aloitteesta kahdeksan eri kohtaa, jotka toteutuessaan heikentäisivät merkittävästi tekijöiden ja heidän järjestöjensä asemaa. Koko artikkeli on luettavissa Gramexin verkkosivuilta.

RTL:n jäsenten kannalta tärkeitä ovat muun muassa opetus- ja tutkimuskäyttöä ja verkotallennuspalveluja koskevat muutokset, joita kansalaisaloitteessa esitetään.

Tällä hetkellä opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ostaa teosten käyttöoikeuksia oppilaitosten käyttöön. Teosten opetuskäytöstä (valokopiointi, digitaalisen aineiston käyttö ja av-teosten esittäminen) maksettavat korvaukset ovat tärkeitä sekä printti- että sähköisen median tekijöille. Niillä rahoitetaan muun muassa Ylen ja MTV:n työntekijöille Koulutusrahasto Kouran kautta jaetut palkinnot, stipendit ja apurahat ja osa Journalistisen kulttuurin edistämistätiön Jokesin apurahoista.

Opettajat ja tutkijat voivat käyttää OKM:n ja Kopioston sopimuksen mukaisesti teoksia opetuksessa ja tutkimuksessa. Elokuva- ja näytelmäteoksia lukuun ottamatta he saavat myös esittää niitä vapaasti opetustarkoituksessa luokalle. TV-kanavista vapaassa opetuskäytössä ovat Yle TV1, MTV3, Yle Teema ja Yle Fem.

Kansalaisaloitteeseen kirjattu esitys (14 § 2 mom, 56a § 5 mom) muuttasi tilanteen siten, että yhteiskunnan ei käytännössä enää tarvitsisi maksaa mistään tavallisten teosten opetus- tai tutkimuskäytöstä. Oppikirjojen käyttäminen luokassa ja internetin kautta tapahtuvassa etäopetuksessa tulisi maksuttomaksi. Juristien kielellä esitys toteuttaisi laajan ja korvauksettoman yksityisen omaisuuden pakko-oton kuntien ja valtion käyttöön.

Kansalaisaloitteen perusteluissa puhutaan opettajien tarpeesta esittää Youtube-videoita tunnilla. Tätä ei kuitenkaan voida ratkaista lakimuutoksella: Youtubesta ja Spotifystä ei (vielä) ole luotu ammatti/yrityskäyttöversioita, siksi nämä kaupalliset palvelut ovat luvallisia vain kuluttajille.

Toinen merkittävä heikennys av-teosten tekijöiden osalta koskisi teosten jakelua: esitys muuttaisi Tv-kaista-tyyppisen verkko-PVR-palvelun yksityiseksi kopioinniksi. Sellaista palvelua myyvä yritys ei tarvitsisi enää lupia tv-ohjelmien käyttöön. Muutos asettaisi tällaiset palvelut parempaan kilpailuasemaan kuin tv-yhtiöiden omat verkkosivut (esim. ruutu.fi ja Yle Areena). Kun tv-yhtiöt joutuvat ostamaan oikeudet ohjelmien verkkokäyttöön, VerkkoPVR-palvelu saisi käyttää niitä lupaa kysymättä ja maksutta samalla kun se kerää kuluttajilta tilausmaksuja (12 § 2 ja 3 momentti).

Oudoksi esityksen tekee myös se, että esityksessä nimeltä mainittua Tv-kaistaa kohtaan on vireillä oikeusjuttu muun muassa törkeästä petoksesta ja tekijänoikeusrikoksesta, kantajina tv-yhtiöt ja tekijänoikeusjärjestöt.

Tekijän oikeudet tekijänoikeuksiin

Vain osa liiton jäsenistä on tähän mennessä tehnyt tekijänoikeuksien valvonnasta sopimuksen Kopioston kanssa. Sopimuksen tekeminen ei paljoo raskaita, sopimus pohja on netissä, ei tarttis muuta kuin rasteja ruutuun ja nimi alle. Tekijänoikeudet ovat rahanarvoista tavaraa, joten kyllä tammöisen ei-niin-valtavan-suurituloisen ihmisen kannattaa katsoa, ettei niitä jatkokäytetä ilmaiseksi.

Epäillijät voivat funtsia omis päissään, miksi kustantajien ynnä muiden kannattaisi tapella meidän tekijänoikeuksista, jos kyseessä ei olisi rahanarvoinen saalis. Miksi ne himoitsisivat lähimmäisensä omaisuutta, jos siitä ei olisi odotettavissa jotain hyötyä, esim. rahaa. Mitä hittoa ne arvottomilla tekijänoikeuksilla tekisivät?

Googlen globaalia kirjallisuuskaupasta, eli tekijänoikeusrikosta, vastustanut saksalaisherra totesi telkkarissa hienosti, että jos ryöstän pankin ja annan saalisrahaa muille, olen silti ryöstänyt pankin. Sama pätee muihin ryöstöihin – toistaiseksi. Mutta tilanne muuttuu ja käytännöt, jos valvutuneet kansalaiset eivät pidä kiinni tekijänoikeuksistaan.

Kyllä lapsikin tietää, että kuka se kissan hännän nostaa, jos ei kissa itse. Luulisi, että ainakin aikuiset tekijänoikeuksien haltijat hoksaisivat saman. Miksi antaisin Oy Buulaaki Ab:n käyttää, muokata ja myydä duunijani kuin omiaan ja omaan piikkiinsä? Ihmisten ja riistofirmojen ahneudella ei ole ylärajaa, joten kandee katsoa tekijänoikeuksiensa perään ja pistää Kopioston valvonta-

apparaatti neuvottelemaan jatkokäytöstä, säännöistä ja korvauksista.

Tekijänoikeuskorvauksilla rahoitetaan

- Kopiosto apurahat
- Koura-stipendit
- kielikurssit jne

Lisäksi tekijöille maksetaan suoraan korvauksia ohjelmien käytöstä...tai sit ei makseta, jos tekijänoikeussopimuksia ei ala ropista Kopioston postilootaan. Kovasti äännekkäiden ja muiden asioista meteliä pitävien ohjelmantekijöiden luulisi tämän helpostikin ymmärtävän.

Kuntosaleilla, takseissa, kampaamoissa, kaupoissa, kahviloissa yms. ympäri maata on parhaillaan auki radio ja/tai TV ja jonkun "Lahjoittajan" ohjelmat ne sieltä virtaa maailmankaikkeuteen ihan ilmaiseksi! Onpas höveliä porukkaa, jos vertaa vaikka Teostoon, joka perii musiikista kampaamoilta ynnä muilta sopimusasiakkailta musiikin kuuntelusta vuosimaksun ja raha kilahtaa musiikintekijöiden kirstuun.

Ollaanko me hölmöjä vai kovasti anteliaita, kun annetaan soittaa ja näyttää omatekemiä ohjelmia ilmaiseksi? Tai ihan vapaaehtoisesti luovutaan Kopioston kautta tulevista korvauksista, apurahoista, kielikursseista ja Kourastipendeistä? Kopioston voimin saamme (paremmat) sopimukset ja esityskorvaukset, ilman sopimuksia ja niiden valvontaa korvauksia kertyy pyöreät nolla euroa.

Yhteistyöterveisin LeenaM

Hyvää Poulua ja tekijänoikeusrikasta Tutta Duotta

TYÖN

ARVOSTA JA NEUVOTTELEMISEN VAIKEUDESTA

Olen viime päivinä joutunut miettimään freelancerin neuvotteluasemaa, sillä Tekijäfoorumin tilauksesta olen työstänyt videoita aiheesta "Rohkeus neuvotella". Tekijäfoorumi edustaa 27 tekijäjärjestöä, Journalistiliiton lisäksi esimerkiksi Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liittoa, Tietokirjailijat ry:tä, Muusikkojen Liittoa, Näyttelijäliittoa, Kirjailijaliittoa ja vaikkapa Taidemaalariliittoa.

Luovan työn tekijöitä yhdistää ainakin se, että he lähes poikkeuksetta joutuvat neuvottelemaan omista palkkioistaan ja esimerkiksi tekijänoikeuksistaan. Rohkeutta neuvotella totisesti tarvitaan, sillä yksittäisen ihmisen vastassa on usein iso mediakonserni, levytys-yhtiö tai muuten vain vaikutusvaltainen ostaja.

Joissakin tapauksissa tekijä voi tosin turvautua työehtosopimukseen. Esimerkiksi Yleisradiolle työskentelevillä freelancereilla on Yhtyneet-sopimus, joka määrittelee alan vähimmäispalkkiot. Ikävä kyllä melkein päällimmäisistä näistä minimipalkkioista on kuitenkin tullut enimmäispalkkioita eikä aitoa neuvottelutilannetta pääse syntymään. Näin siitä huolimatta, että Yhtyneet-sopimuksen mukaan "Palkkion määräytymisessä otetaan palkkiota korottavasti huomioon henkilökohtainen työsuoritus, tehtävän tavallisuudesta poikkeava vaatimus tai työhön tarvittava aika".

Yhtyneet-sopimuksen neuvotteluissa sovittiin työryhmästä, joka selvittää mahdollisuuksia ottaa tämä pykälä paremmin huomioon freen palkkiosta sovittaessa. Hyvä näin. Jos asiasta edes keskustellaan, voihan olla, että freen töitä ostavat tuottajat havahtuvat siihen, ettei vähimmäispalkkio läheskään aina ole oikeudenmukainen palkkio tehdystä työstä.

KIRSI MATTILA
Freelance-ammattiosasto
FAO:n puheenjohtaja
kirsimattila@kolumbus.fi

Yhä useampi FAOnkin jäsen tekee kuitenkin töitä yrittäjän asemassa. Silloin ei edes vähimmäispalkkiota ole määritelty. Saneleeko työn ostaja silloin palkkion vai onnistuuko tekijä neuvottelemaan palkkiostaan? Voi olla vaikea uskoa oman työn arvoon, jos palkkio sanellaan ja se on kovin surkea – toisinaan niin surkea, ettei sillä nykypäivän Suomessa elä. Siinä vaiheessa voi mieleen tulla masentavia ajatuksia siitä, ettei omalla osaamisella ole merkitystä.

Tiedämme kaikki, että media-alalle riittää tulijoita; uudet tekijät ovat kuitenkin usein valmiit tinkimään palkkioista siitä ilosta, että ylipäättänsä työllistyvät. Tässä tilanteessa freen voi olla hyvin vaikea neuvotella oikeudenmukaisia palkkioita työstään.

Yritettävä kuitenkin on: Freelancerilla ei ole muuta mahdollisuutta kuin valmistautua neuvottelemaan oman työnsä arvosta. On oltava valmis väentämään vaikka rautalangasta, millaisin panostuksin hyvä juttu syntyy. Joskus työn ostajakin ymmärtää, että sen tekijä on palkkansa ansainnut. Jos kunnon sopimusta ei kuitenkaan synny, ei pidä ajatella, että epäonnistumisen syy on aina itsessä; on tosiasia, että tilanne media-alalla on pahasti vääristynyt ja freen neuvotteluasema on todella vaikea. Se ei kuitenkaan tarkoita, ettei osaamisella, hyvin tehdyllä työllä ja journalistisella laadulla olisi lopulta viimeinen sana sanottavana tässä arvojen ja toimintatapojen myllerryksessä. Olkaamme ylpeitä ammattitaidostamme!

Maailmanlaajuinen Women in Film and TV -organisaatio on laajenemassa Suomeen.

Lokakuun lopussa kokoontui toistamiseen aktiivinen joukko naisia keskustelemaan elokuva- ja televisiotuotannon parissa elantonsa ansaitsevien verkostoitumisesta, viestinnästä sekä elokuva-alan töiden edistämisestä ja kehittämisestä. Jo pitkään alalla toimivat ammattilaiset ovat halunneet saada selkeyttä ja läpinäkyvyyttä alan pelisääntöihin, toimijuuteen sekä uusia mahdollisuuksia työllistyä ja saada rahoitusta naislähtöisille sisällöille. Jaoston perustaminen lähtikin ennen kaikkea käytännön syistä antaa naistekijöille mahdollisuuksia verkostoitua keskenään ja toteuttaa omia sisältöjä, erityisesti suurten tuotantojen osalta.

Pohjoismaista vain Norjassa ja Suomessa ei ole vielä omia WIFT-jaostoja, ja sekä Tanskan että Ruotsin jaoston toiminnasta on paljon positiivisia esimerkkejä. Suomen jaoston perustaminen lähtikin käyntiin tarpeesta kontaktoida alan naistoimijoita ja verkostoitua naistekijöiden kanssa. Tällä hetkellä jaoston Facebook-sivustolla on yli 400 jäsentä, ja joukko on kasvamassa. Jaosto on avoin myös miesjäsenille, sillä sen toiminta kannattaa tasa-arvoista ja monipuolista lähestymistapaa sekä naisten että miesten ammattitaitoiseen työllistämiseen eri media-alan projekteissa.

Jaoston perustamiskokous pidetään tammiukuussa 2014. Perustamiskeskusteluissa tärkeimpänä on noussut esille monipuolinen verkostoituminen ja sosiaaliset tapahtumat, erilaiset ja uudenlaiset sisällöntuotannot

erityisesti naislähtöisten tarinoiden kehittämisessä niin kotimaassa kuin kansainvälisesti, erilaisten projektien ammattitaitoinen kehitystyö ja rahoitusmahdollisuudet sekä erilaiset naiselokuvantekijöiden yhteistyökuviot. Lisäksi perustamisvaiheessa mietitään, miten jäsenet voivat olla osallisena jaoston toiminnassa ja mitä jaosto voi jäsenilleen vuosittain tarjota.

Seuraava WIFT Finlandin avoin tapahtuma järjestetään Pop Up Art House Helsinki -tapahtuman yhteydessä marraskuun 2013 lopussa, ja paikalla ovat ohjaaja Saara Cantell sekä Ruotsin WIFT-jaostosta dokumenttelokuvaohjaaja Johanna Bernhardson. Huomioitavaa keskustelussa on esimerkiksi se, että Ruotsin julkisesta rahoituksesta osa on jo korvamerkitty naistekijöille sekä naislähtöisille sisällöille ja että osa ruotsalaisista levittäjistä merkitsee pitkät elokuvat Bechdel-testin mukaisesti A-merkinnällä. Bechdel-testin läpäisee elokuva, jossa (1) on ainakin kaksi selkeää naishahmoa, jotka (2) puhuvat toisilleen (3) jostakin muustakin kuin miehistä.

Women in Film and TV Finland
Facebook-sivusto, jossa käynnissä
alan aktiivinen keskustelu ja
jonne toivotaan uusien jäsenten
yhteydenottoja:
[https://www.facebook.com/
groups/341445569300310/](https://www.facebook.com/groups/341445569300310/)

Jenni Koski
Freelance-tuottaja
YMT:n hallituksen jäsen

TEKSTI JA KUVAT Beritta Markkula

PIETARI

ITÄINEN YSTÄVÄMME JUNAMATKAN PÄÄSSÄ

MOT:n TES-seminaarimatka 27.- 29.9.2013

Syksy 2013 on ollut työelämässä ahdistavaa aikaa. Kuitenkin, kun kaikki tiet näyttävät päättyvän, täytyy ajatella matkan jatkumista. Harasho. Me otamme Allegro-junan ja lähdemme Pietariin. Davai!

1

Tapaamme Helsingin rautatieasemalla. Oikeastaan tapaamme aseman pubissa. Allegron lähtöaika kohti Pietaria, Venäjän presidentti Vladimir Putinin synnyinkaupunkia, on klo 15. Matka kestää kolme ja puoli tuntia. Allegro.

Juna ajaa reittiä Pasila-Tikkurila-Lahti-Kouvola-Vainikkala-Viipuri-Pietari. Allegrot on kehitetty Italiassa, ja niihin on asennettu sekä Suomen että Venäjän rataverkkojen tekniikka. Insinööritaitoa! Sen sijaan sisustus on luvalla sanoen helsinginharmaa. Onneksi ovat tullimiehet. Mikä uniformujen lumo! Jonkinlainen kurin, järjestyksen ja es-tetiikan säväys.

Saavumme Pietariin klo 19.36, ja sieltä sitten bussilla Sokos Hotel Olympia Garden-hotelliin osoitteeseen Bataiskiy Pereulok 3 A.

Kaupungin laitamia.

Edellisen kerran mottilaiset vierailivat Pietarissa lokakuussa 2003. Silloin matkustimme junilla Repin ja Sibeliuksen, ja asuimme historiallisessa Lokakuu-hotellissa, Oktjabrskajassa, Nevski Prospektin lähellä.

SEMINAARI JA RUNSAUDENSARVI

Olympia Gardenin aamiaissali on kuin paratiisi, todellinen oraalisten nautintojen runsaudensarvi. Seminaari alkaa klo 9. Samaan aikaan suomalainen Greenpeace International -aktivisti Sini Saarela on Murmanskissa pidätettynä epäiltynä merirosvoudesta.

MTV Mediassa on meneillään YT-neuvottelut, jo toiset peräkkäin vajaan vuoden sisällä. Seminaarissa sanottua: "Äärimaltillinen.

Niukka anti. Huutavassa hukassa. TUPO. ROPO. TUSKA. Ollaanko firmaa valmistelussa myyntikuntoon?" Ja vielä: "Työmarkkinajohtajat pohtivat arkipyhien siirtämistä tuottavuussyistä lauantaipäivälle. Arkkipiispapiti koskettavan puheen siitä, ettei kaikkea pitäisi mitata vain tuottavuuden mittareilla. Media ei sitä humanismia juuri noteerannut, vaan puhui kansanedustaja Oras Tynkkysen sateenkaarisolmiosta."

Ylen ohjelmatyöntekijöiden pääluottamusmies **Pike Epstein** kertoo, että Ruotsissa on työntekijöillä aina yksimielinen esitys neuvottelupöytäan vietäväksi.

Iltaravintolamme Na Zdorovje on kuuluisa venäläisistä ja neuvostoliittolaisista menyistään, mutta miksi juuri meidän ateriamme on lähes skandinaavisen neutraali?

1. Pyhän Nikolaoksen tuomiokirkko tunnetaan myös merikatedraalina.

2. Matka on pian ohi, ja terveitä ollaan. Reijo Nykänen (vas.), Sami Ruokangas ja Timo Väkimies Sokos Hotel Olympia Gardenin edessä bussikuljetusta Allegro-junalle odottamassa.

3. Sari ja iso hyvä susi... Puheenjohtajien lauantaillaan mimiikkaa ravintola Na Zdorovjessa: Sari Korpela-Välisaari, MOT, ja iso hyvä susi Ari-Pekka Sirviö, RTTL.

2

3

KAUNEUTTA KAIKKIALLA

Sightseeing time! Pietarin historiallinen keskusta kuuluu Unescon maailmanperintökoh-teisiin. Amiraliteetti. Eremitaasi. Moika, Neva, Fontanka. Kirjailija Nabokovin synnyintalo. Aurora Karamzinin talo. Runoilija Pushkinin patsas. Puolukkalikööriä matkamuistokau-pan takahuoneessa. Sataa. Mariinski-tea-terin vihreä-valkoinen look lumoo aina. Jusupovin palatsi. Siellä surmattiin tsaariperheen suosioon päässyt ihmeperantaja Grigori Rasputin. Hän, josta sanottiin, että mies on hurmahenkinen juonittelija ja irstas.

Leningradin valloituksesta varma hurmahenki Adolf Hitler suunnitteli nauttivansa voiton-aterian hotelli Astoriassa. Suunnitelmaksi jäi.

Kirkko veren päällä -katedraali rakennettiin paikalle, missä tsaari Aleksanteri II murhat-tiin. Oma suosikkikirkkoni on Pyhän Nikolaoksen tuomiokirkko: barokkia, nizzansinistä, lumenvalkoista, kultaa.

Pietari kuuluu myös Suomen marsalkka Mannerheimin elämään. Hän palveli Venäjän armeijaa kolme vuosikymmentä ja asui Pietarissa noin 16 vuotta. Hänet ylennettiin Chevalier-kaartin upseeriksi, ja erikoistehtävänä oli ostaa Venäjän ja lännen eliittisiittoloista hevosia armeijaa varten. Kaartin majapaikka nimettiin myöhemmin Marshall-hotelliksi.

KULJAILLEN

Kiertoajelun jälkeen lähdemme kääntäjä **Kalle Niemen** kanssa kuljailemaan (guljat

= olla kävelyllä, jaloitella). Teemme raken-nustaiteellisia ja kulinaarisia löytöjä. Mikä rikkaus, että hotellimme sijaitsee lähes groteskisen rähjäisillä laitamilla.

Allegro-juna lähtee kohti Helsinkiä sunnuntai-iltana klo 20.25. Rautatieaseman sisätiloja valvoo povekas virkailijatar, kuin suoraan Fellinin filmeistä: minihame, mustat kor-kosaapikkaat, suikka, uniformu, pamppu. Huippu!

Kalle vetää junassa komediashown näyt-telijä Sacha Baron Cohenin kuvitteellisista hahmoista. Kiitos siitä, ja kiitos hienosta matkasta!

KUVAT Antero Takala

Vanhoilla ketuilla näyttävä juhlagala

RTL:n senioriosasto **Vanhat Ketut** juhli 28.11. Kulttuuriareena Gloriassa Helsingissä 15-vuotista taivaltaan. Ohjelma oli viimeisen päälle hiottu ja näyttävä, ja juontajina loistivat **Arvi Lind** ja **Leena Tamlander**. Lavalle nousivat muun muassa **Erkki Pohjanheimo**, **Risto Hiltunen**, **Matti Heinivaho**, **Riikka Rahi**, **Petriikka Pohjanheimo**, **Mari Vesala**, **Vesa Nuotio**, **Ike Ropponen** ja **Calle Lindholm**. Orkesterina oli loistava Sunny Side.

Juhlapuheen piti Journalistiliiton entinen puheenjohtaja **Pekka Laine**. Juhlakantaatin (käsikirjoituksen löydät tästä Arkissa sivuilta 28-31) ja juhlan käsikirjoituksen oli tehnyt **Jussi Tuominen** ja ohjaajana ja seremoniamestarina toimi Erkki Pohjanheimo. Kantaatin esitti Kettujen oma kuoro ja säestyksestä vastasi **Sakari Warsell**. Juhlasta nautti 173 kettua ja heidän kaveriaan.

KUVA Ylen Kuva-arkisto/Jyrki Valkama

Korjataan Ylen tiimikortin epäkohdat

Ylen tuotannot syntyvät erilaisten tiimien voimin. Kuten muissakin tiimeissä, Ylen aamu-tv:n tiimeissä työskentelee vakituisia, määräaikaista ja tuntipalkkaisia ohjelmatyöntekijöitä. Juontajat Marja Sannikka ja Nicklas Wancke ovat Aamu-tv:n ruutukasvoja.

YLEISRADIOSSA on viime vuosina kehitetty tiimikorttia uutena palkitsemisjärjestelmänä. Kortin idea on, että samassa tiimissä työskentelevillä työntekijöillä on neljä yhdessä sovittua tavoitetta, joiden saavuttamista tarkastellaan vuoden lopussa. Jos tavoitteet on saavutettu, tiimin työntekijöille maksetaan 300 euroa yhtä saavutettua tavoitetta kohti.

Tiimikorttijärjestelmän ajatus on hyvä ja kannatettava. Konkreettisilla ja yhdessä sovitulla tavoitteilla on mahdollista ohjata työntekijöitä kehittämään sekä itseään että työyhteistöä.

Tiimikorttijärjestelmän kehittämiseen kannattaa kuitenkin vielä kiinnittää huomiota. Tavoitteiden saavuttamisessa ovat nimittäin mukana kaikki tiimin työntekijät, mutta palkitseminen ei koske kaikkia.

Esimerkiksi meidän toimituksessamme Porissa on tänä vuonna kolme määräaikaista työntekijää sijaistamassa vakituisia työntekijöitä. Määräaikaiset jäävät kuitenkin

kortin palkkioiden ulkopuolelle, jos ja kun heidän työsuhteensa ei jatku vuonna 2014 palkkion maksupäivänä.

PALKKIOIDEN ULKOPUOLELLE jää myös se toimituksemme työntekijä, joka työskentelee alkuvuonna toukokuun toiseen viikkoon saakka toisessa Ylen aluetoimituksessa ja vaihtoi sieltä loppuvuodeksi toihin meille. Hänen kohdallaan ei täyty ehto, jonka mukaan palkkion saadakseen on oltava samassa toimituksessa töissä kahdeksan kuukautta.

Ymmärrän hyvin, että tiimikorttijärjestelmän palkkioiden ehtojen on oltava selkät ja kaikille samat. Järjestelmän tavoitteena on sitouttaa työntekijöitä, joten yhtiöstä kokonaan lähteneille työntekijöille palkkion maksaminen olisi hankalaa.

Sen sijaan määräaikaisten työntekijöiden kohdalla pitäisi korjata sitä epäkohtaa, että palkkion saadakseen on oltava töissä yhtiössä tiettyä päivänä. Määräaikaisilla

on sopimuksissa usein kuukauden tai parin katkoja. Eikö palkkiota voitaisi maksaa, kun työntekijä tulee tällaiselta katkolta takaisin esimerkiksi kesäkuussa? Aikarajaksi voisi määrittää vaikka yhden vuoden - sen jälkeen yhtiöön palaaville ei palkkiota maksettaisi.

Myös eri toimitusten välillä kulkeminen on määräaikaisille erittäin tavallista. Jonkinlaista joustoa tarvittaisiin siinä, että tiimin vaihtuminen kesken vuotta ei veisi koko tiimikorttipalkkiota.

Ajat ovat taloudellisesti tiukat, eikä Ylessä tosiaankaan eletä kaupallisten tiedotusvälineiden omistajien ja päätoimittajien jatkuvasti mainostamaa ikuista joulua. Tässä asiassa ei kuitenkaan ole kyse niinkään rahasta kuin kaikkien työntekijöiden huomioimisesta.

ANTTI LAAKSO
Yle Satakunnan toimittaja
YOT:n hallituksen jäsen

TEKSTI Pirjo Munck

Tulevaisuus on vahvojen ammattilaisten

Mediamaisema muuttuu vauhdilla, mutta myös perinteinen televisio pitää pintansa muiden sähköisten välineiden rinnalla. Tv-uutiset ovat säilyttäneet asemansa katsotuimpien ohjelmien joukossa, mutta niiden rinnalle ovat nousseet erilaiset kilpailu- ja tosi-tv-ohjelmat ja suosittu draamasarjat. Melko usein niiden takaa löytyy tuotantoyhtiö, joiden osuus koko tv-tuotannosta on koko ajan lisääntymässä.

Millaiselta näyttää tuotantoyhtiöiden tulevaisuus ja millaisia ideoita ja ohjelmatyötä ne tulevaisuudessa tarvitsevat? Siitä keskusteltiin Freelance-ammattiosasto (FAO) ja Yhdistyneiden mediatyöntekijöiden (YMT) järjestämässä kumppanuusillassa marraskuun alussa Tekniskassa. Keskustelijoina olivat kolme vahvaa naista, toimitusjohtajat **Erika Vermilä** FremantleMediasta ja **Sari Isotalo** Susamurusta sekä toiminnanjohtaja **Stiina Laakso** Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat SATU ry:stä.

LÄHES TUHANNEN IHMISEN TYÖMAA

Susamuru Oy on Sari Isotalon ja **Harri Saukomaan** omistama tuotantoyhtiö, joka tekee digitaalista sisältöä kaikille alustoille. Sillä on myös omia formaatteja, joita on myyty ulkomaille asti. Työntekijöitä on tällä hetkellä kahdeksan. FremantleMedia on multikansallinen yritys, jossa on 17 vakituista työntekijää. Vuositasolla yhtiö työllistää useita satoja tv-työn ammattilaisia.

SATU ry on toiminut 20 vuotta av-tuottajien edunvalvontajärjestönä. Tällä hetkellä Satuun kuuluu 95 Suomessa toimivaa tuotantoyhtiötä, joista 55 ilmoittaa pääalakseen tv-tuotannon. SATU ry:hyn kuuluvat yhtiöt työllistävät vakituisesti noin 950 henkilöä. Kun lukuun lisätään osa-aikaiset, keikkatyöläiset ja freelancerit, määrä nousee moninkertaiseksi.

SATU ry:n jäsenjärjestöjen yhteinen liikevaihto oli vuonna 2012 runsaat 171 miljoonaa euroa. TV-tuotantojen osuus kokonaisuudesta on 107 miljoonaa euroa. Liikevaihdoltaan suurin yritys oli 18 miljoonan euron liikevaihtoon yltävä Fremantlemedia Finland.

KYMMENEN SUURTA YHTIÖTÄ

Ylen ostot ulkopuolisilta yhtiöiltä alenivat tilapäisesti parin viime vuoden aikana, mutta ne ovat nyt palaamassa entiselle tasolle, noin 25 miljoonaa euroon vuodessa. MTV:n ostojen yhteismäärä on vuositasolla 35-40 miljoonaa euroa ja Nelosen vähän alle 20 miljoonaa euroa. Jonkin verran ohjelmia ostetaan myös pienemmille kanaville, mutta niistä saatavat summat jäävät isojen kanavayhtiöiden rinnalla melko vaatimattomiksi. MTV ostaa isoja tuotantoja, Yle taas pääasiassa draamaa. Kaupallisten kanavien ostaman ohjelman määrää nostaa huomattavasti se, että yhtiöiden oma tuotanto kattaa enää uutistoiminnan.

Laajasta yrityskirjosta huolimatta ala on hyvin keskittynyt: kymmenen suurinta tv-tuotantoyritystä kattaa noin 80 prosenttia liikevaihdosta. Se johtuu siitä, että suurilla yhtiöillä on kanaville paljon myytävää ja pääsy ulkomaisiin formaatteihin. Pienempien yritysten vahvuutena on joustavuus ja kevyempi kulurakenne, ja ne pystyvät miettimään myös omaa palkkiotasoaan, Sari Isotalo kertoi.

SARJOJA JA FORMAATTEJA

Suuremmat tuotantoyhtiöt myyvät kanaville yleensä sarjoja, jotka vaativat paljon resursseja. Pisteohjelmia tehdään vain harvoin, ja ne ovat yleensä hyvin tekeväisysohjelmia ja -konsertteja. Ylessä on jo vuosia puhuttu radio-ohjelmien ostami-

sesta tuotantoyhtiöiltä, mutta hanke ei ole edennyt, koska palkkiot ovat pieniä, eikä radio-ohjelmien tekeminen siitä syystä ole tuotantoyhtiöille kannattavaa toimintaa.

Omien formaattien kehittäminen on Susamurulle ja Fremantlemedialle hyvin tärkeää. Susamurulla ei ole mahdollisuutta päästä käsiksi ulkomaisiin formaatteihin, joten he ovat palkanneet oman formaattien kehittäjän. Myös FremantleMediassa satsataan omien formaattien kehittämiseen, vaikka heillä on myös ulkomaiset formaatit käytettävissä.

Formaatti- ja ohjelmaideoita lähetetään tuotantoyhtiöille melko runsaasti. Ideat kannattaa kuitenkin kehittää mahdollisimman pitkälle ja kertoa selkeästi mistä on kysymys. Joskus idea voi olla vielä hyvin abstrakti ja siitä kuitenkin näkee heti, mitä se sisältää. Fremantlemediassa on kehityspotkussa tällä hetkellä useita ulkoa tulleiden ideoiden pohjalta lähteneitä hankkeita. Samat ideat tulevat monesta suunnasta samaan aikaan. Se joka esittää idean ensimmäisenä, saa sen nimiinsä.

HUIPPUDRAAMA – SUURET RESURSSIT

Draamaa tehdään Suomessa melko paljon, mutta miksi meillä ei synny samanlaisia menestystarinoita kuin muissa pohjoismaissa?

Menestystarinoita syntyy vain suuren tuotannon sisällä, ja vain pieni osa tanskalaisesta tai norjalaisesta draamasta myydään maailmalle, muistuttaa Stiina Laakso. Ohjelmien kehittelyyn tarvittaisiin Suomessa lisää tukielementtejä. Laadukas draama vaatii suuria taloudellisia resursseja ja Sillan ja Vallan linnakkeen tekeminen ei olisi ollut mahdollista ilman paikallisten julkisen palvelun yhtiöiden voimavaroja.

Erika Vermilän ja Sari Isotalon mielestä suomalaisilla tekijöillä ei ole pohjoismaisiin kollegoihinsa nähden mitään hävettävää, tuotantokoneisto toimii erittäin hyvin ja täällä osataan tehdä monia asioita yhtä hyvin tai paremmin kuin muualla. Tuotantoyhtiöiden riskinotto-kyky on kuitenkin pieni, ja toiveet kohdistuvat nyt Yleen, josta on luvattu 10 miljoonan euron satsausta uuteen kotimaiseen ohjelmatuotantoon.

Millaisia ihmisiä tuotantoyhtiöihin lähivuosiina tarvitaan? Sari Isotalon mukaan tarvitaan moniosaajia, jotka osaavat hoitaa tarvittaessa useita eri tehtäviä. Pitää osata tehdä sisältöä kaikille alustoille. Tärkeää on myös käytännön työkokemus, lopputyönä tehty dokumentti ei riitä, pitää tuntea työtavat, uskaltaa mennä myös epämurkkualueil-

leen. Asenne on tärkeä, on oltava kiinnostunut laajentamaan osaamistaan. Vähiten kysyntää on perinteisille toimittajille, heidän työmahdollisuutensa saattavat lähi vuosina vähentyä kovasti. Mediayhtiöiden omassa uutis- ja ajankohtaistoiminnassa heitä kuitenkin tarvitaan entiseen tapaan.

UUTTA TYÖEHTOSOPIMUSTA VALMISTELLAAN

Tuotantoyhtiöitä koskevaa työehtosopimusta ollaan uudistamassa. Journalistiliitto on jo vuoden ajan käynyt asiasta vapaamuotoista keskustelua SATU ry:n jäsenyritysten kanssa.

SATU ry:n 55 tv-tuotantoyritystä vain yksi kuuluu tällä hetkellä työnantajaliittoon, mikä

tarkoittaa sitä, että kolmisensataa tuotantoyhtiöissä työskentelevää Journalistiliiton jäsentä on työehtosopimuksen ulkopuolella. Nyt tilanteeseen haetaan yhteisvoimin muutosta: nykyistä sopimusta on käyty SATU ry:n kanssa yhdessä läpi, kartoitettu muutostarpeita ja pohdittu ratkaisumalleja. Kesän jälkeen keskusteluissa ovat olleet mukana myös Palvelualojen työnantajaliitto PALTA ja Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto TEME.

Marraskuussa uudistustyötä jatkettiin suuremmalla joukolla. Mukana on tv-tuotanto- ja elokuvayritysten johtoa ja työntekijöitä. Journalistiliitto pitää tärkeänä, että tv-ohjelmia ja elokuvia tekevät ammattilaiset voivat suoraan vaikuttaa uudistettavaan työehtosopimukseen. Aikaa uuden sopimuksen tekoon on huhtikuun loppuun 2014.

Susamurun tuottama 19-osainen Ypjä -sarja esitettiin Yle TV2:ssa viime vuodenvaihteessa.

KUVA Sari Aaltonen/Susamuru

Tarvitaan moniosaajia, jotka osaavat hoitaa tarvittaessa useita eri tehtäviä.

Freet rauhallisessa

TARTOSSA

Syksyinen Tartto toimi viehättävänä näyttämönä FAO:n tämänvuotiselle ay-aktiivien pikku turneelle. "Soome delegatsiooni" käsitti 16 jäsentä ja luot-saajina toimivat **Kirsi Mattila**, **Tiina Harpf** ja **Heikki Takkinen**.

Kiireisen, kallistuneen ja jo moneen kertaan nähdyn Tallinnan jälkeen Tartto tarjosi miellyttävää rauhaa, sivistyshenkeä ja edullisen hintatason suomalaistoimittajille, jotka eh-tivät kolmen marraskuisen päivän aikana näkemään monta puolta Tartosta sekä tu-tustumaan heimoveljijemme journalismiin.

Perinteistä ruisleipää edustivat matkalla ay-henkiset kokoukset, joissa käytiin läpi viime aikojen saavutuksia ja menetyksiä. Yleinen henki freelancereiden joukossa oli, että vaika etujamme poljetaan - joskus törkeästi-kin - ja vaikka tienestit ovat luvalla sanoen vaatimattomat, pitäisi vakituisen työn olla todella kiehtova ennen kuin suostuisimme freelanceriudestamme luopumaan.

Tarton yliopiston journalistisessa tiedekunnassa oppaanamme toimi loistavaa englantia pu-huva **Marju Himma**. Noin puolet valmistuneista toimittajista saa työpaikan Virosta. Freelance-rius on Virossa lähes tuntematon käsite. Vas-tavalmistunut toimittaja saattaa saada aluksi vain 400 euron kuukausipalkkaa.

– Miksi kukaan haluaa opiskella journalis-mia, jos tilanne on tällainen, "soomlaset" kysyivät Himmalta.

– He eivät vielä tiedä sitä, kuului vastaus.

Viron valtiollisen television nuori, vähän pääl-le kaksikymppinen Tarton "korrespondentti" **Taavi Eilat** kertoili kirjeenvaihtajan työstään. Hän ei aivan suoraan ilmaissut palkkaansa -röyhkeästi kysymyksestäni huolimatta - vaan kertoi rivi-tv-toimittajan ansaitsevan yleensä 1 000 - 1 500 euroa kuukaudessa. Kun palkan pienuutta hiukan hämmästeltiin, kuului Eilatin vastaus:

– Miten niin pieni? Kaupan myyjä saa 500 euroa kuukaudessa!

Tarton historiaan ja nykyisyyteen meitä johdatti kiertoajelulla **Mika Keränen**. Hän on asunut Tartossa jo parikymmentä vuotta. Välillä hän on pistäytynyt Vi-ron (Tartossa sijaitsevan!) opetusministeri-ön virkamiehenä (!), mutta pääasiassa hän on viime vuodet kirjoitellut vironkielisiä (!!)-lastenkirjoja.

Keränen esitteli meille "Tarton Pispalaa" eli Supilinnan puukaupunkialuetta asiantunte-vasti - mihin saattoi vaikuttaa sekin, että hän on kirjoittanut Supilinnan menneisyydestä kir-jan. Hän käytti meitä myös kirjapainomuseos-sa, jossa saimme nuuhkia painomusteen ha-jua ja nähdä menneen maailman koneita.

Illat kuluivat jazzia kuunnellella, kävivätpä jotkut tanssiperformanssiakin katsastamas-sa. Yleispätevällä hintaindeksillä - oluttuopin listahinnalla - mitattuna Tartto on edelleen edullinen matkakohde. Ruuat olivat mais-tuvia ja palvelu ystävällistä. Koneellisesta hiustenleikkuusta veloitettiin neljä euroa.

Tartto on ollut yliopistokaupunki jo vuo-desta 1632. Kuvanveistäjä **Mati Karmi-nin** Suutelevat opiskelijat (Suudlevad tudengid) vuodelta 1998 kuuluukin Tarton keskeisiin tunnuksiin.

Kiertoajelulla tutustuttiin muun muas-sa Tarton Pispalaksi kutsuttuun puuta-lokaupunginosaan. Emajoen varressa sijaitseva Supilinn (suom. keittokau-punki) on saanut nimensä kasvien mukaan nimetyistä kaduistaan. **Jarko Tirkkonen** verryttelee.

Faolaiset vierailivat ETV:n (Eesti Televisioon) Tarton toimituksessa. **Tiina Harpf** ja **Ingrid Svanfeldt** tutkivat isäntämme **Taavi Eilatin** kanssa **Taavin juttua**. Taustalla **Jarko Tirkkonen** ja **Erikka Jussila**.

VANHOJEN KETTUJEN PUOLIMUSIIKILLINEN MINISPEKTAAKKELI
GAMLA RÄVAR'S OMUSIKALISK MINISPEKTAKELN

KÄSINKIRJOITTAJA / MENUSÄTTÄREN
JUSSI TUOMINEN

PÄÄOSASSA / I HUFVUDROLLEN
KETTUTOIMIKUNTA / RÄVFISKALERNA

PIANOKOMPPANIASSA / PIANOKOMPIS
SAKARI WARSELL

ARVI LINDILTÄ KUULLOSTAVA AAVEÄÄNI KAIKUU PIMEÄSSÄ:

Arvoisa juhlayleisö. Me kaikki olemme työmme tehneet eli oopperamme esittäneet. Oopperahan on työtä, sana kun tulee latinan sanasta opera - ihan niin kuin operaatio ja operaattorikin. Oopperan serkku oratorio taas juontaa juurensa italian rukoushuonetta tarkoittavasta sanasta. Keskeisin ero oopperan ja oratorion välillä on se, että oratoriossa ei ole lavasteita eikä yleensä juonta.

Hyvät naiset ja herrat, mina damer och herrarreskap, ystävät ja kylänväki, nyt se tulee, kuten huus entinenkin emojänis!

Vanhojen Kettujen ikinuori toimikunta esittää ja samalla förevisar, täysin ilman lavasteita och utan kulisser, jännityksellä, jopa pelolla odotetun puolimusiikillisen speaktaakkelin, en omusikalisk skandal, jubileumkandidat, juhlakantaatin "Lab-Oratorio".

Piano: 2 ekatahtia Beethovenin chanel vitosesta.

- ÄÄNI 1 Alussa Seniorimaa oli auto ja tyhjä.
- ÄÄNI 2 Eikä mitään liikkunut edes vetten päällä, koska paikka oli myös ylen kuiva.
- ÄÄNI 3 Läpätunkematon pimeys vallitsi niin pitkälle kuin silmä siinsi ja katse kantoi.
- ÄÄNI 4 Mikä ei nyt kovin pitkälle siinnyt eikä kantanut. Eihän pimeässä mitään näe.
- ÄÄNI 5 Sitten, aivan äkkiarvaamatta, pimeyteen tunkeutui ääniä.
- ÄÄNI 6 Hei täällähän on ihan pimeetä.

ÄÄNI 7 Etsikää nyt jostain valokatkaisija...

Piano: Strauss: Also sprach Zarathustra. Kolmannella iskulla valot estradille.

KAIKKI Ja katso, valkeus tuli tasan 18.5.1998.

JUONTO 1 Ja tapahtui tämä Martti Oiva Kalevi Ahtisaaren ollessa Suomen tasavallan presidenttinä.

JUONTO 2 Ja sinä päivänä siis päästiin alkamaan Radio- ja televisiotoimittajien liiton senioriosaston perustamiskokous.

Piano: "Meit oli paikalla poikia viis"

KUORO

NÄRHISEN SINIKKA SEN KEKSIÄ TAIS / ETTÄ IKIOMA OSASTO ME TARVITTAIS.
MEITÄ TULI KOKOUKSEEN KOLKYTÄVIIS / EI ENÄÄ PENSKOJA OLTU ME SIIS.
KUN OSASTOLLE NIMEÄ ME PÄHKÄILTIIN / JA SYMBOLIT MIELESSÄ SÄHLÄILTIIN
JOKU OIVALSIN SEN: KETUN VALPPAUDEN!
JA VANHOIKSI KETUIKSI ME MUUTUTTIINI!

JUONTO 1 Ja niin ketut miettivät, mitäs nyt tekisi ettei vain haukotus leukoja repisi.

JUONTO 2 "Mediakritiikki!", tokaisi eräs.

JUONTO 3 "Ohjelmapolitiikkaa!" toinen peräs.

JUONTO 4 "Kannanottoja! Keskusteluja!"

JUONTO 5 Koko ilta jatkettiin ehdotteluja.

Piano: "Kai muistat kannella kun fregatin"

KUORO

KAI JÄSENLOUNAA VIELÄ MUISTETAAN? NO TOTTAKAI ME LOUNAA MUISTETAAN
SOOLO

NYT KANTAPÖYTÄÄN, MIELELLÄIN TÖYTÄÄN VAAN MISTÄ TIEDON MÄ SIITÄ SAAN?

KUORO

EI KANTAPÖYTÄÄ LIE VAIKEE LÖYTÄÄ / KUN JÄSENKIRJEESI SÄ AVAAT VAAN.

JUONTO 1 Ei pelkkää kantapöytääkään jaksaa ahmia sitkeinkään vanha kettu.

JUONTO 2 Siinähan turpoo jo vatsa ja maksa, sehän on kentällä tunnustettu.

JUONTO 3 Siksi on muillekin aisteille jaettu jos vaikka millaista elämyspuolta.

JUONTO 4 Sitä on sitten joukolla haettu, näykkäilty sieltä hotkaistu tuolta.

Piano: "Hymyhuulet"

KUORO

KUN VANHAN KETUN VANHAT LUUT KAIPAAVAT TOIMINTAA
HÄN SILLOIN TÄLLÖIN AHTERISTAAN SOHVAN IRROTTAA.
SILMÄN YNNÄ KORVANRUOKAA KETUN KIRSU VAINUAA
JA KONSERTTIIN TAI TEATTERIIN SE MENNÄ JOLKOTTAA.

MATKAKUUME MILLOIN ISKEE SILLOIN KARTTAA NUUSKITAAN
KETTULAUMA ETSII MINNEPÄIN TAAS KUONOT SUUNNATAAN.
VIETNAMI ON VALLOITETTU, PERU, PORVOO BONGATTU
JA MYÖSKIN YHDEN KERRAN ON AFRIKKAAN OSUTTU.

JUONTO 1 Niin, se törmäys Etelä-Afrikassa jätti jäljen Lakgalongin kylään.

JUONTO 2 Kun kettujen keräämä avustuskassa sinne annettiin yhteiseen hyvään.

Piano: "Rosvo-Roope"

KUORO

VIEL TSUNYANEN KOULULAISET KETUT MUISTANEE
JA SUOMALAISTEN INNOKKUUTEEN PÄÄTÄÄN PUISTELEE
KUN KIPINKAPIN KAPIN KETUT HOMMAN HOITI NIIN
ET' KEITTIÖ JA KOULUVAATTEET KOULUUN HANKITTIIN.

JUONTO 1 Vain kissa voi elää kiitoksella, ei milloinkaan kettukansa.

JUONTO 2 Se väiillä muitakin kehumalla muistelee taitojansa.

Piano: "Kasper, Jesper ja Joonatan"

KUORO1

ON MONTA VUOTTA PALKITTU ME TYÖSSÄ OLIJOITA.
JA AINA TARKKAAN HARKITTU KELL' OISI ANSIOITA.
VOI OLLA TIIMI TAITAVA MYÖS PALKINTOMME SAAJANA.
KUN YHTEISEN PÄÄTÖKSEN TEEMME NIIN KOHDE SEN
TUNNUSTUSNAUHALLA PALKITAAN

JUONTO 1 Yhteisharrastusten määrä hämmästyttää vierasta.

JUONTO 2 Listauksen kun sä kuulet silmiäs voit hierasta.

Piano "Joulupuu on rakennettu"

KUORO

OMA KETTUKOKKIKOULU SILLOIN TÄLLÖIN KOKOONTUU
PONTUS-VETOISTA ON TOUHU: JOKAINEN SIIS ONNISTUU
OMAN JOUKON OHJELMISTA PARHAAT PALAT KATSELLAAN
YHTEIS-ANA-LY-SOIN-NISTA AINA UUTTA OPITAAN.

SAARISTOINEN LAIVARETKI KEVÄISIN ON TAPAUS
JOSKUS SE ON LUONTOHETKI CLOU'NAAN LINTUBONGAUS

Piano: "Daa-da daa-da"

KUORO

TÄSSÄ KAIKKI TÄLLÄ KERTAA. ESITYKSEN JÄLKEEN KELPAA
NYT MEIDÄN PÄÄSTÄ HUILAAMAAN
LÄPI JUOSTIIN VIISITOISTA VUOSIKERTAA AIKAMOISTA
JOITA TULTIIN TÄNNE BAILAAMAAN.

SAA SAA INNOKASTA VIISITOISTAVUOTIASTA
VIELÄ KERRAN ONNITELLA NÄIN: HEI-HEI-HEI!
NYT VOI IRROTELLA. VAKAN ALLE PIILOTELLA
KYNTTILÄÄ ME TÄLLÄ KERTAAKAAN **EI!**

Kuoron loppuvalaistuminen ja kiitoskumarrukset

Edistä sananvapautta vuonna 2014 – ryhdy kuukausilahjoittajaksi Vikesiin!

VUONNA 2014 VIKES

- * tukee riippumattomia dokumentaristeja Myanmarissa
- * rakentaa Tarinateltoa-tuotantoja Kenian köyhille alueille
- * tukee yhteisömediaa Tansanian maaseudulla
- * järjestää tutkivan journalismin koulutuksia Tansaniassa, Nicaraguassa ja Nepalissa
- * kouluttaa Etelä-Kaukasian konfliktialueiden nuoria journalisteja
- * tukee journalistiliittojen perustamista Keski-Aasiaan
- * rakennuttaa nykyaikaisen televisiostudion ja journalismikoulutusta sodasta toipuvaan Somaliaan
- * järjestää medialeirejä Palestiinan pakolaisnuorille

vikes

VIESTINTÄ JA KEHITYS-
SÄÄTIÖ VIKES ON SUOMEN
AINOA YKSINOMAAN
SANANVAPAUSTYÖTÄ
TEKEVÄ KEHITYSYHTEIS-
TYÖJÄRJESTÖ. PIAN 10
OLEMASSAOLUVUOTEMME
AIKANA OLEMME TUKE-
NEET VAPAATA JOURNA-
LISMIA KEHITYSMAISSA
LÄHES 4 MILJOONALLA
EUROLLA 20 MAASSA.

KERÄYSTILI
FI2780001471350307

Vikesin asiantuntemus
perustuu suomalaisten
journalistien osaamiseen.
Tule mukaan!

